

СТАНОВИЩЕ

По дисертация за получаване на образователно-научна степен „доктор” на тема **„Превенция на специфични нарушения на способността за учене”**

Автор: Стефка Тодорова Гилова

Научен ръководител: проф. д.пс.н Ваня Матанова

Представена за защита в гр. София, 2012 г.

Обсъжданата дисертация се състои от 183 стандартни машинописни страници, включващи увод, шест раздела и заключение. Трудът е последван от Приложение, което съдържа инструменти на изследването - профилна бланка, диагностична тетрадка със задачи и бланка за невропсихологичен статус.

Библиографията включва 142 автора, от които 100 на кирилица и 42 на латиница, последните от които от 2011 г., както и 7 интернет страници. Работата е илюстрирана с 59 таблици и 3 графика.

Уводът сочи базисните ориентери в специфичната материя – практики основани на доказателства, чието прилагане въвежда добре дефинирани, структурирани и доказани методологии за оценяване и терапевтични програми. Другата ос е взаимодействието между емоциите и когницията в предучилищна възраст и способността за учене.

Първият раздел подчертава актуалността на проблема с неговите съществени съставни елементи – капацитета за психично и социално функциониране на децата в предучилищна възраст в областите когнитивно функциониране, емоционално функциониране, езиково функциониране и социално функциониране. Представена е сериозна теоретична база и анализ на отделните етапи и области в развитието на индивида.

Вторият раздел е посветен на особено същественото затруднение в обучението – дислексията. Предложени са определения и варианти на специфични нарушения на способността за учене, коментари на етиологията, описание на клиничната картина и класификации. Предлаганите реферативни коментари са изчерпателни и съвременни, като същевременно проследяват и историята на проблема.

Третият раздел обсъжда превенцията. Тя е представена като първична и вторична. Описани са различни теоретични и феноменологични конструкти, които детайлизират смущенията. Наред с подробното представяне на проблема обаче, същността и различията между първичната и вторичната превенция биха могли да са обособени по-ясно и сепарирано. Програмите за превенция на специфични нарушения на способността за учене са представени в критична светлина, но и с позитивен коментар на значението им.

Четвъртият раздел описва организацията на собствените изследвания. Краткото въведение в началото се отнася по-скоро към предходните раздели. Хипотезите са формулирани коректно, а целите, задачите, обекта и инструментариума – адекватно. Представени са критерии за включване и

критерии за изключване от изследването. Описано е първичното скриниране и последващите по-специализирани стъпки и изследвания. Представени са различни изследователски, корекционни и обучителни методи и инструменти. Получените резултати са обработени статистически.

Петият раздел е посветен на анализа на резултатите. Тук са приложени и илюстрациите, които съдържат резултатите от проучването и бележат определени закономерности. Като коментар може да се допълни, че табличното представяне на данните би било уместно да е последвано от кратък коментар на значението на най-съществените резултати.

Шестият раздел съдържа основните изводи – за полезността от първичните интервенции, за значението на ранното начало на тези интервенции, правят се предложения за промени в нормативни документи. Потвърждават се хипотезите. Направени са препоръки към различни социални групи. Формулирани са рисковите фактори. Заключение в известна степен преповтаря основните резултати и изводите.

Една обобщена оценка на дисертацията на С. Гилова следва да подчертае актуалността на изследваните проблеми, подчертаната практическа насоченост и полза, възможността за създаване на стройна система от взаимно допълващи се активности на професионалисти от различни области, въвеждането на стройна система от изследвания и стъпки в обгрижването на проблемните деца.

В критичен дух не мога да не спомена, че би могло да се пожелае на авторката да повиши езиковата си култура – в дисертацията се установява неправилно изписване на специфични и дори на неспецифични думи на английски (стр. 33 *iearning* вместо *learning*; стр. 36 *botton* вместо *bottom*), което затруднява осмислянето им. Още по-недопустимо е неправилното изписване на български на професионални термини (стр. 42 и следващи - *мангоцелуларна* вместо *магноцелуларна* система).

Цитиранията не са съобразени с изискванията на Българския цитатен указател

Авторите би било по-уместно да бъдат изписани на оригиналния им език, за да не се получават затруднения в изписването им на български

В заключение – становището ми по дисертацията на Стефка Гилова за получаване на образователно-научна степен „доктор” на тема „Превенция на специфични нарушения на способността за учене” е определено положително, а критикуваните детайли не намаляват стойността на изследването.

Подпис:

София, 19 март 2012 г.